

De oorlogsdagboeken van mevrouw Van Bodegraven

Deel 2: 28 april tot en met 30 juni 1941.

28 april:

Grote consternatie, de aardappelen gaan op de bon. 1½ kilogram per week, per persoon. Je begrijpt een ieder komt er aan te kort. Het is het algemene gesprek van de dag. Brood is ook niet voldoende en grutterswaren om de 2 maanden, heel schaars wat je er van kan kopen. Voor de slanke lijn is geen zorg meer. Alle Hollanders worden het nu vanzelf wel. 's Morgens voor 8 uur marcheren de Duitsers al zingende door de straten. Alles komt in vuur en vlam te staan van nijd.

30 april:

Vandaag 3 bommen. Vanmiddag Jopie Linnebank met haar dochttertje op de thee gehad. Het is een heel lief kindje, ziet er best uit. Wel zielig steeds zo alleen te zijn en heel weinig van je man te horen.

1 mei:

Kalme dag. De 1 mei-vierders nog niets geen bijzonders van gehoord. Ze zijn erg rustig.

9 mei:

Voor het eerst weer vermindering van vlees. Wij krijgen nu per persoon 1 ons in de week zonder vet.

10 mei:

Herinneringsdag begin oorlog. 13 Mei 1940 liepen Pa, Kees, Jan en ik 's morgens kwart voor 5 al in Bilthoven, bepakt en bezakt. Dikwijls hadden wij zulke plaatjes in tijdschriften gezien van vluchtelingen, toen liepen wij zelf zo. De Bilt was geheel onbewoond. Hele massa's mensen en kinderen, allen zwaar beladen, volle fietsen, kindwagens, bakfietsen, vrachtwagens, het gekste kwam je te zien.

11 mei:

In Utrecht een defilé van Mussert. Veel uitgenodigde mensen van zijn partij wa-

ren aanwezig. Wij hebben er gelukkig niets van gezien. Het optreden van die zwarthemden en al die Duitse militairen maken je stemming geheel in de war. Het beste is thuis te blijven.

12 mei:

Vandaag ben ik per tram naar Wageningen geweest op bezoek bij Tante Antje en Oom Piet in het rusthuis. Ze maakten het heel best en vonden het prettig dat ik was gekomen.

Aan de Grebbe kom je ook het militaire kerkhof voorbij, daar liggen de gesneuvelden uit de omgeving van de Grebbeberg. Het is een plek midden in het bos aan de weg. Er waren veel mensen op, het leek wel een bloemenhof zoveel bloemen de nabestaanden en militairen er gebracht hadden. Als je er voorbij rijdt, herinnert het je aan vreselijke dagen die er zijn doorgebracht, je wordt er koud van.

Vooraf in Leersum, Rhenen en Wageningen is veel plat geschoten en vernield. Het is nu al een jaar geleden, er moet nog heel wat gebeuren voor het weer een behoorlijk aanzien krijgt. Er stonden veel houten noodwoningen.

13 mei:

Waarschijnlijk hadden jullie het ook wel door de radio gehoord, dat Hess uit Duitsland per vliegtuig in Engeland met een gebroken enkel is aangekomen.

Wat een vreugde voor heel veel Nederlanders. Een ieder is nieuwsgierig wat daar achter zit. De NSB'ers zullen het minder aangenaam vinden. Weet je hoe ze vandaag de Hessenweg gedoopt hebben: Hess-is-weg.

Gisteren is Wim Brouwer van Beerschooten in een vliegtuig verbrand. Het was een Duits vliegtuig dat op Soesterberg brandend neerstortte. Het is vreselijk zoveel mensen er gemaaid worden.

14 mei:

Een Duitse militair heeft zich in het bos bij de Spinneweb opgehangen, erg hè?

16 mei:

Nog erg koud weer, de kachel kan geen dag gemist worden en alles loopt nog met winterkleden.

17 t/m 20 mei:

Steeds veel doortrekken van Duitse militairen, geheel uitgerust. Ze gaan weer naar een onbekend oord.

Wat wij eten of drinken moeten is schaars. Wij gebruiken volop surrogaat, 16 dagen met 2 pond boter voor 4 personen. Vet is allang niet meer te koop. Als het nog een winter zou duren, was het ondoenlijk.

21 t/m 23 mei:

Vandaag Hemelvaartsdag.

Tamelijk goed weer, iets zachter.

Ik ben vanmiddag naar Zeist geweest op ziekenbezoek.

Pa is met Jo van Rheenen naar het aardappelland achter Houdringe wezen kijken of er al plantjes te voorschijn komen (daar hebben wij land gehuurd). De planten kwamen al te voorschijn. Als er nu maar aardappelen aankomen, dan gaat het goed.

Nel komt morgen voor 4 dagen thuis.

27 mei:

Ben ik naar Nieuwe Niedorp gegaan. Moeder was jarig.

28 mei:

De reis terug. Alles is nogal goed van stapel gelopen. De familie maakte het best en moe zag er nog patent uit. Het waren gezellige dagen.

29 mei:

Op het vliegveld Soesterberg moeten elke nacht 50 personen wacht lopen van 10 tot 2 uur en van 's nachts 2 uur tot 's morgens 6 uur. Kees moest wacht lopen van 's avonds 10 tot 2 uur. De personen uit de Burgemeester De Withstraat waren aan de beurt vanaf 23 jaar tot 50 jaar. Er wordt nogal sabotage gepleegd volgens de Duitsers. Of dat waar is weet ik niet.

2 juni:

Pa en ik zijn vanmiddag naar Zeist geweest op ziekenbezoek. Tante Fie ligt in het ziekenhuis, zij was nogal ziek, is geopereerd. Hedenmiddag was zij naar omstandigheden aardig.

Jannie v.d. Bijl met een vriendin kwamen een paar uur bij ons per fiets. Ze zijn doorgedaan naar Driebergen.

3 juni:

Jan zijn verjaardag. 21 Jaar, dus moet hij voortaan op zichzelf passen. 's Avonds bezoek van zijn vrienden H. Greve, B. Kok en W. Greve, dan waren Oom Piet, Tante Nel en Jannie er. Pastunink kwam ook nog even feliciteren en de volgende dag zou je moe komen. Jan voelde zich geweldig.

4 t/m 10 juni:

Alles gaat zijn gewone gang. Steeds met de gedachten, wat zullen we vandaag weer van het eten maken, dat komt alle dagen weerom.

11 juni:

Ongeveer half 10 stapte Tante Nel binnen, zij is tot half 12 gebleven, toen moest zij in Zeist zijn.

's Middags ben ik naar Utrecht geweest voor boodschappen, niet geslaagd. Er is weinig te koop en schreeuwend duur en alles op bonnen, dus uitkijken is de boodschap.

Ongeveer half 6 kwam Loos met Tante Jo tot 8 uur. Ze maakten het allen best.

13 juni:

12 Uur ging de telefoon. Kees luisteren. Nel vertelde dat zij geslaagd was, tweede gedeelte zwarte kruis (diploma verpleegkundige psychiatrie). Dat was een blijdschap. Wij zijn blij voor haar, dat het weer tot zover achter de rug is. Nog een examen, dan zit dat er ook weer op.

14 juni:

Steeds koud en donker ongezellig weer. Geen enkele dag dat je met de boel open kan zitten of buiten kan zijn. Wij kunnen ons wolletje nog niet uit doen.

15 t/m 18 juni:

Erg warm weer, zitten fijn buiten.

23 juni:

Met de vrouwenclub naar Zeist. Landdag. Het was een gezellige dag en erg warm.

24 juni:

Een groot bericht in de Courant dat het koper, tin en nikkel door een ieder ingeleverd moet worden voor 10 augustus. Ben benieuwd wat er van terecht zal komen.

28 juni:

Om half 4 zijn Pa en ik naar de 40-jarige partij gegaan van de fam. Pastunink, Er was een hele visite. Het was een echte

gezellige dag. Om half 12 waren wij weer thuis. We hebben van alles geprofiteerd. Je moe en pa hebben mooie cadeaus en heel wat bloemen gehad.

29 juni:

Kees en Jan hadden een zwemwedstrijd in Utrecht.

Pa en ik zijn vanmiddag naar het ziekenhuis in Zeist geweest. Tante Fie heeft daar 7 weken gelegen, nu morgen gaat zij weer naar huis. Zij is nog wel zwak. Overigens weer hersteld.

Net is Nel weer voor een paar uur thuis geweest. Dat is erg gemakkelijk, nu zij zo dicht bij is.

30 juni:

De melk 18 cent per liter, karnemelk 11 cent per liter en nog dun en slecht. Meer melk kun je niet kopen dan 1 liter per dag, wat natuurlijk erg lastig is. De groente is schreeuwend duur, elk maal groenten voor ons vieren komt ongeveer per dag op 50 of 60 cent. Alles wat je koopt is erg duur. Over kleding niet te praten. Voorheen had je een extra mooie lap goed voor een zomerjapon voor f 5,00, nu is het nog maar zo, zo en je betaalt f 14,00 à f 15,00.

De boter kost f 2,60 per kilo, de kaas 85 cent per pond.

Vervolg van het dagboek in de volgende Biltse Grift.